

RAPORTUL CONDUCERII 2023

ORGANUL EXECUTIV
al S.A. "LOTERIA NAȚIONALĂ A MOLDOVEI"

CUPRINS

1. MEDIUL ECONOMIC DE AFACERI ÎN REPUBLICA MOLDOVA ÎN ANUL 2023	2
2. OBIECTIVELE SA "LOTERIA NAȚIONALĂ A MOLDOVEI"	2
3. INFORMAȚIE GENERALĂ DESPRE SA "LOTERIA NAȚIONALĂ A MOLDOVEI"	2
4. INFORMAȚIE GENERALĂ DESPRE AFACEREA S.A. "LOTERIA NAȚIONALĂ A MOLDOVEI"	3
5. OBIECTIVELE PROIECTULUI PPP ȘI BENEFICIILE PRECONIZATE.....	3
6. INDICATORI NON-FINANCIARI DE PERFORMANȚĂ	5
7. SITUAȚIA FINANCIARĂ ȘI INDICATORI DE PERFORMANȚĂ.....	5
7.1 Valoarea capitalului propriu	5
7.2 Valoarea de bilanț a unei acțiuni a Societății.....	5
7.3 Datoriile financiare, comerciale și calculate	6
7.4 Activele LNM	6
7.5 Viteza de rotație a activelor	6
7.6 Rezultate financiare	7
8. CONTRIBUȚIILE LNM LA BPN	8
9. INTERESUL PUBLIC	10
10. MANAGEMENTUL RISCURILOR	11

1. MEDIUL ECONOMIC DE AFACERI ÎN REPUBLICA MOLDOVA ÎN ANUL 2023

Anul 2023 a marcat o etapă istorică nouă pentru procesul de integrare europeană a Republicii Moldova, odată cu recomandarea Comisiei Europene privind începerea negocierilor de aderare. Prin urmare, Moldova se află într-un punct istoric de cotitură, când are șansa veritabilă de a valorifica pe deplin creditul de încredere oferit de Uniunea Europeană. Prioritatea zero în acest sens este fortificarea autorităților publice prin stabilirea unor salarii mai mari, cuplate la mecanisme de bună guvernare, în paralel cu îmbunătățirea substanțială a mecanismelor prin care statul implică la modul practic societatea civilă în procesul decizional.

Conform estimărilor Guvernului Republicii Moldova, Produsul Intern Brut în anul 2023, a înregistrat o evoluție pozitivă, fiind, conform estimărilor preliminare, în creștere în termeni reali de 0,7% comparativ cu anul 2022; exporturile de mărfuri autohtone în anul 2023, au înregistrat o scădere cu 3,2% față de anul 2022; importurile s-au redus cu 5,9%; producția industrială (serie brută) s-a redus cu 3,6%, iar producția agricolă a crescut cu 31,9%.

Potrivit Băncii Naționale a Republicii Moldova, rata anuală a inflației în anul 2023 a continuat tendința descendentă, diminuându-se până la 4,2% în luna decembrie 2023, astfel inflația rămâne în intervalul de variație a țintei, respectiv în intervalul 3,5 - 6,5%. Prețurile de consum în anul 2023 față de anul 2022 au crescut în medie cu 13,4%, inclusiv la produse alimentare cu 13,2%, la mărfurile nealimentare cu 8,1% și servicii prestate populației cu 21,8%.

Pe parcursul anului 2023, leul moldovenesc s-a apreciat în valori medii cu 1,3% în raport cu dolarul SUA, stabilind un curs de schimb de 17,69 lei la sfârșitul anului.

Potrivit Biroului Național de Statistică al Republicii Moldova, în trimestrul IV din 2023, câștigul salarial mediu lunar brut, la unitățile din sectorul real, a constituit 13401,1 lei, fiind în creștere cu 16,1% față de trimestrul IV din 2022.

Dezvoltarea sectorului jocurilor de noroc *legale* în Republica Moldova denotă că acesta ocupă o pondere relativ mică în Economia Națională comparativ cu alte sectoare ale Economiei. Conform estimărilor noastre piața internă a jocurilor de noroc a Republicii Moldova constituie cca 16,5 miliarde lei. Din acest indicator, rulajul jocurilor de noroc care constituie monopol de stat reprezintă 8,3 miliarde lei.

2. OBIECTIVELE SA "LOTERIA NAȚIONALĂ A MOLDOVEI"

S.A. "Loteria Națională a Moldovei" care, în calitate de Societate pe Acțiuni cu pachetul integral de stat și monopolist desemnat prin Legea 291/2016 administrează și implementează proiectele publice-private în domeniul jocurilor de noroc (în continuare Proiectele PPP) are următoarele obiective:

1. Crearea unei surse semnificative de venituri pentru Bugetul Național Public;
2. Crearea unui mecanism eficient și eficace de raportare a activităților de implementare a proiectelor PPP;
3. Transparentizarea activităților efectuate de administrația LNM în vederea atingerii obiectivelor inițiale ale Proiectelor PPP;
4. Implementarea unei strategii de schimbare a imaginii jocurilor de noroc din Republica Moldova la general și LNM în particular;
5. Responsabilizarea factorilor de decizie care au influență directă sau tangențială asupra Proiectelor PPP, deoarece eforturile comune ne pot aduce performanțe.

3. INFORMAȚIE GENERALĂ DESPRE SA "LOTERIA NAȚIONALĂ A MOLDOVEI"

S.A. "Loteria Națională a Moldovei" (în continuare LNM) a fost fondată la 30.06.2011 în baza HG nr. 371 din 24.05.2011 ca Societate pe Acțiuni. Unicul acționar al Societății este Statul, cărui îi aparține 100%

din acțiuni. A fost înregistrată la Camera de Înregistrare cu IDNO: 1011600023774, cu sediul mun. Chișinău, str. Mitropolit Gavriil Bănulescu - Bodoni, 57/1, MD – 2005 (adresă actualizată).

Capitalul Social a fost format la constituirea Societății în mărime de 250.000 lei, cota statului 100%. La data din 29 iunie 2022 Adunarea Generală a Acționarilor a aprobat majorarea capitalului statutar în mărime de 600.000 lei în urma majorării valorii nominale a acțiunilor.

LNM a fost fondată în vederea administrării Loteriilor organizate de stat, iar ulterior LNM prin legea 291 din 16.12.2016 cu privire la organizarea și desfășurarea jocurilor de noroc, a devenit monopolist în domeniul jocurilor de noroc.

Acționarul își exercită dreptul de gestionar al Societății prin intermediul Consiliului Societății și Organul executiv.

Componența Consiliului Societății în perioada raportată a fost următoarea: Natalia Patrașcu, Vasile Bolduratu, Ion Gumene, Ana Miron, Natalia Vrabie, Valentina Chiper, Ion Cotruță.

4. INFORMAȚIE GENERALĂ DESPRE AFACEREA S.A. "LOTERIA NAȚIONALĂ A MOLDOVEI"

În perioada de referință, Loteria Națională a Moldovei este unicul organizator al jocurilor de noroc din Republica Moldova, desfășurate în cadrul proiectului de parteneriat public – privat, care a demarat în aprilie 2018 și derulează în baza următoarelor două Contracte semnate:

- ✓ Contractul PPP nr. 1/09 din 23/04/2018 "Contract de parteneriat public privat pentru dezvoltarea activităților Loteriei Naționale din sectorul loteriilor și pariurilor la competiții/evenimente sportive, inclusiv prin intermediul rețelelor de comunicații electronice" care a fost semnat de următoarele părți: din partea RM: APP și LNM; iar din partea investitorului: SRL "NGM Company" și "NGM SPC" Limited.;
- ✓ Contractul PPP nr. 2/09 din 23/04/2018 "Contract de parteneriat public privat pentru dezvoltarea activităților Loteriei Naționale a Moldovei din sectorul automatelor de joc cu câștiguri bănești, inclusiv prin intermediul rețelelor de comunicații electronice" care a fost semnat de următoarele părți: din partea RM: APP a RM și LNM; iar din partea investitorului: "Novomatic Investment MLD" SRL și "Novo Gaming M Technologies GmbH".

La semnarea Contractelor PPP se preconiza oferirea jucătorilor din Republica Moldova a următoarelor tipuri de jocuri de noroc:

A. Contractul PPP 1/09 :

- a.2 Pariuri pe rezultatele competițiilor/evenimentelor sportive (land based).
- a.3 Loterie momentană (land based)
- a.4 Loterie Cifrică și/sau Clasică (land based)
- a.5.1 Loterii care se organizează și se desfășoară on-line
- a.5.2 Pariuri care se organizează și se desfășoară on-line

B. Contractul PPP 2/09:

- b.2 Jocuri de noroc la aparate de joc (land based)
- b.3 Jocuri de noroc On-line cu risc social ridicat

5. OBIECTIVELE PROIECTULUI PPP ȘI BENEFICIILE PRECONIZATE

Hotărârile de Guvern nr. 237 din 25.04.2017 și nr. 639 din 14.08.2017 stipulează realizarea următoarelor obiective strategice puse în fața Proiectului de Parteneriat public-privat în domeniul jocurilor de noroc:

1. Majorarea încasărilor la bugetul public
2. Dezvoltarea unei afaceri fezabile, generatoare de profit a SA „Loteria Națională a Moldovei”, cu stabilirea unor condiții riguroase de activitate în concordanță cu prevederile legale
3. Modernizarea și extinderea activităților din domeniul jocurilor de noroc prin atragerea investițiilor private, a celor mai bune practici și know-how
4. Reducerea riscurilor sociale legate de activitatea din domeniu

Realizarea acestor obiective va asigura atingerea următoarelor scopuri legate de proiectul de parteneriat public – privat în domeniul jocurilor de noroc:

1. Atragerea investițiilor, celor mai bune practici, know-how,
2. Reducerea riscurilor sociale legate de activitatea din domeniu
3. Majorarea încasărilor la buget;
4. Instituirea unui sistem de control și monitorizare a jocurilor de noroc;
5. Prevenirea și combaterea jocurilor de noroc neautorizate;
6. Diminuarea evaziunii fiscale;
7. Protejarea interesului public general și prevenirea dependenței de jocurile de noroc
8. protecția consumatorilor în general și a tinerilor în special, cu vârstă de până la 21 ani;
9. Organizarea și desfășurării a activităților Loteriei Naționale a Moldovei
10. Construcția unei afaceri fezabile, generatoare de profit în concordanță cu prevederile legale.

Odată cu lansarea Proiectului PPP s-a preconizat realizarea următoarelor **beneficii directe**:

- ✓ obținerea unui venit substanțial în bugetul de stat, sub formă de dividende achitate de LNM;
- ✓ obținerea unui venit în bugetul de stat, sub formă de impozit pe venit achitate de Loteria Națională a Moldovei și Partenerul privat în mediu.

Beneficii Indirecte:

- ✓ atragerea investițiilor în domeniul jocurilor de noroc;
- ✓ contribuții la PIB prin dezvoltarea sectorului loteriilor și pariurilor, de către Loteria Națională a Moldovei;
- ✓ contribuții la PIB prin dezvoltarea sectorului automatelor de joc de către Loteria Națională a Moldovei;
- ✓ crearea a circa 680 locuri de muncă noi;
- ✓ crearea unui sistem IT, precum și investiții în echipament IT, privind mijloacele de joc specifice realizate și suma câștigurilor achitate, și alte informații financiar-operaționale pentru a fi transmise Serviciului Fiscal de Stat prin sistemul de monitorizare on-line de stat, pentru asigurarea plății impozitelor;
- ✓ crearea unui sistem IT, precum și investiții în echipament IT, care va prevedea monitorizarea jucătorilor, pentru neadmiterea jucătorilor cu vârstă de până la 21 ani.

SA „Loteria Națională a Moldovei”, în calitate de monopolist pe piața jocurilor de noroc implementează politica de stat în domeniul jocurilor de noroc, care se bazează pe următoarele principii:

- a) protecția drepturilor, intereselor legitime, vieții și sănătății cetățenilor;
- b) asigurarea condițiilor de participare la jocul de noroc unice pentru toți jucătorii și a respectării acestora de către participanți;
- c) asigurarea echității și obiectivității la desfășurarea activității în domeniul jocurilor de noroc;
- d) asigurarea imposibilității influențării din exterior asupra rezultatelor jocului de noroc.

6. INDICATORI NON-FINANCIARI DE PERFORMANȚĂ

Implementarea Contractului de parteneriat public-privat, nr. 1/09 din 23 aprilie 2018, pentru dezvoltarea activităților Loteriei Naționale a Moldovei din sectorul loteriilor și pariurilor la competiții/evenimente sportive, inclusiv prin intermediul rețelelor de comunicații electronice.

În vederea implementării prevederilor contractului nr.1/09, în perioada anului 2023, au fost coordonate reguli și ediții noi de bilete, în sumă totală de 7 510 200 000 lei.

Bilete în Fondul de rulment la începutul anului 2024 constituie suma de 234,6 mlrd lei (12,22 mlrd Euro).

Implementarea Contractului de parteneriat public-privat, nr. 2/09 din 23 aprilie 2018, pentru dezvoltarea activităților Loteriei Naționale a Moldovei din sectorul automatelor de joc cu câștiguri bănești, inclusiv prin intermediul rețelelor de comunicații electronice.

În rezultatul măsurilor întreprinse de administrația LNM în decursul anului 2023, rezultatele pozitive atinse pe acest program sunt urmările implementării cu succes a Sistemului de monitorizare a performanței sălilor.

În prezent, în sectorul Automatelor de joc activează 15 SAJ, cu un număr total de 600 aparate de joc.

7. SITUAȚIA FINANCIARĂ ȘI INDICATORI DE PERFORMANȚĂ

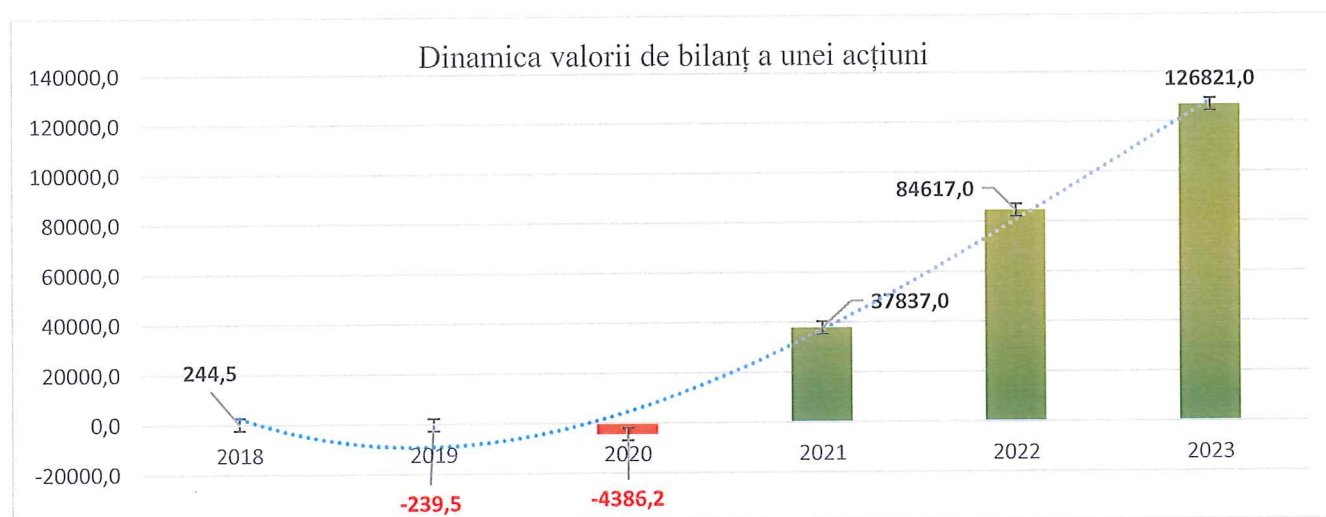
7.1 Valoarea capitalului propriu

la 01.01.2023: + 211 542 865 lei

la 31.12.2023: + 317 051 809 lei

7.2 Valoarea de bilanț a unei acțiuni a Societății

Figure 1 Dinamica valorii de bilanț a unei acțiuni

Astfel, valoarea nominală a unei acțiuni la momentul fondării Societății pe Acțiuni în valoare de 100 lei, în decursul perioadei 2012-2017, la momentul demarării PPP a scăzut până la valoarea de 90 lei.

După lansarea Proiectului PPP, mai ales ca rezultat al schimbărilor în politici operate în administrarea LNM în anii 2020-2021, s-a realizat o creștere exponențială în anul 2023 a valorii de bilanț a unei acțiuni, la finele anului 2023 cifrându-se cu + 126 821 lei pentru o acțiune.

Generalizând cele expuse mai sus putem conchide că, investiția din anul 2012 a Guvernului RM în fondarea afacerii Societății pe Acțiuni ”Loteria Națională a Moldovei” în valoare totală de **15.723 €¹**, în rezultatul implementării politicilor de management focusate exclusiv pe realizarea obiectivelor Guvernului, actualmente poate fi estimată la valoarea de bilanț al Capitalului Propriu, cifrându-se cu suma de **16 669 777 €²**.

7.3 Datoriile financiare, comerciale și calculate

Table 1 Datorii financiare, comerciale și calculate

	Începutul anului 2023	Sfârșitul anului 2023
Total datorii pe termen lung		
Total datorii curente, inclusiv	83 663 427	77 904 964
Împrumuturi pe termen scurt	2 689 963	
Datorii comerciale curente	289 727	255 156
Datorii față de părțile afiliate	3 519 741	2 289 405
Datorii față de personal	1 614 348	2 062 440
Datorii privind asigurările sociale și medicale	372 678	483 703
Datorii față de buget	26 042 452	25 503 721
Alte datorii curente (în special Fondul/Câștig)	49 134 518	47 310 539

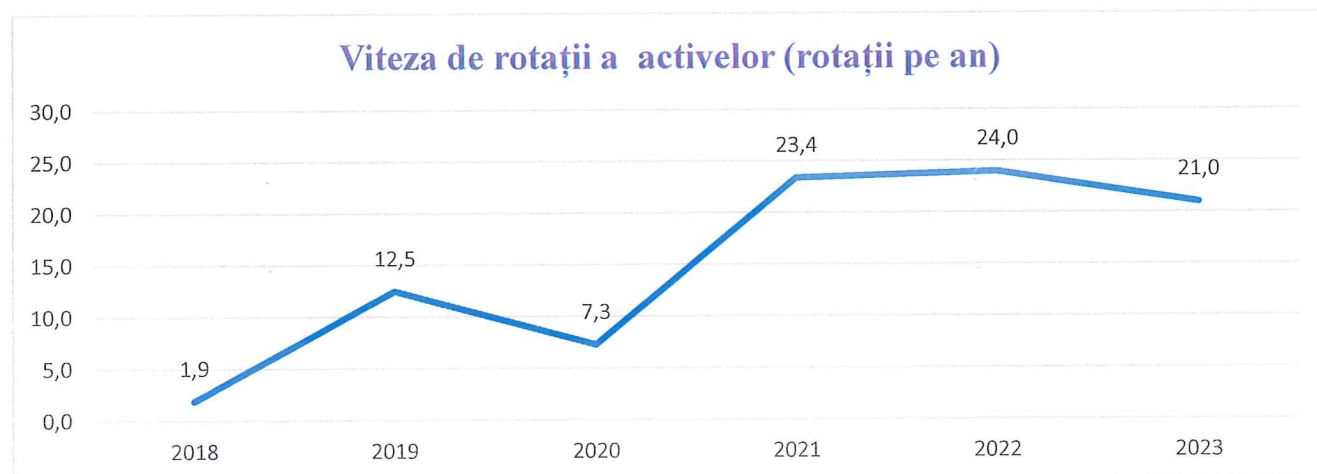
7.4 Activele LNM

Table 2 Activele LNM

	Începutul anului 2023	Sfârșitul anului 2023
Mijloace fixe	5 970 913	3 605 251
Obiecte de mică valoare și scurtă durată	1 614 453	1 571 564
Alte creanțe curente	48 750 168	54 050 029
Numerar în casierie și la conturi curente	186 682 326	183 043 612
Investiții financiare curente în părți neafiliate	50 000 000	150 000 000

7.5 Viteza de rotație a activelor

Figure 2 Viteza de rotație a activelor

¹ Conform cursului BNM din iunie 2012

² Cursul BNM pentru un Euro în aprilie 2023 constituia 19,0196 MDL

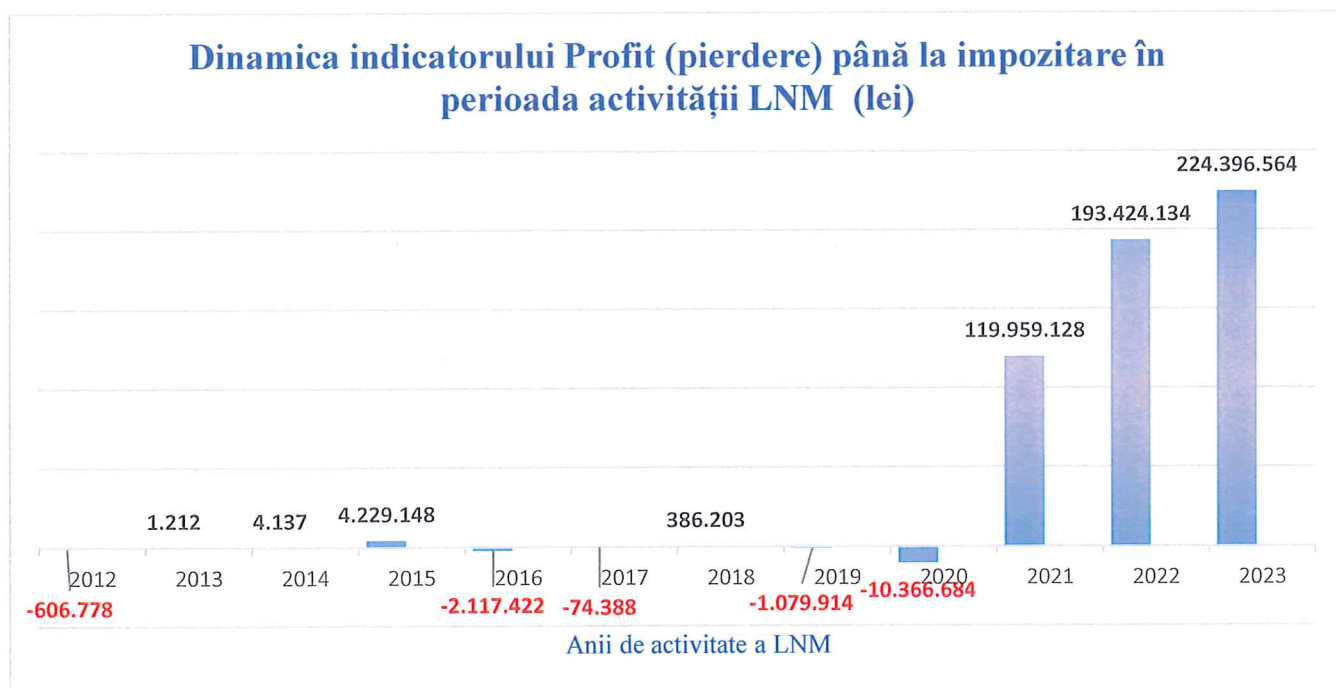
7.6 Rezultate financiare

Table 3 Rezultatul financiar PE PRODUS în anul 2023

Loterii Online	+	164 582 767 LEI
Pariuri Online	+	54 676 568 LEI
Loterie momentană	+	2 328 500 LEI
Săli cu aparate de joc	+	13 856 625 LEI
Alte venituri	+	5 581 705 LEI
Cheltuieli administrative	-	16 561 989 LEI
Alte cheltuieli	-	67 520 LEI
EBIT³ (Profit până la Impozitare)		224 396 564 LEI

Pentru a consemna însemnătatea acestui rezultat pentru acționar, prezentăm mai jos mai abordarea lui în dinamică, pentru perioada de la momentul fondării Societății din anul 2012:

Figure 3 Dinamica EBIT 2012-2023

Analiza Rezultatului financiar obținut în anul 2023, dinamica lui în întreaga perioadă de activitate a Societății, denotă următoarele:

- Creșterea semnificativă a rezultatului financiar obținut în anul 2023 (cca 224 mln lei) comparativ cu anul precedent (193 mln lei) este generat în primul rând de modificarea politicilor de administrare a LNM în anul 2020 și asigurarea continuității lor din anii 2021-2023;

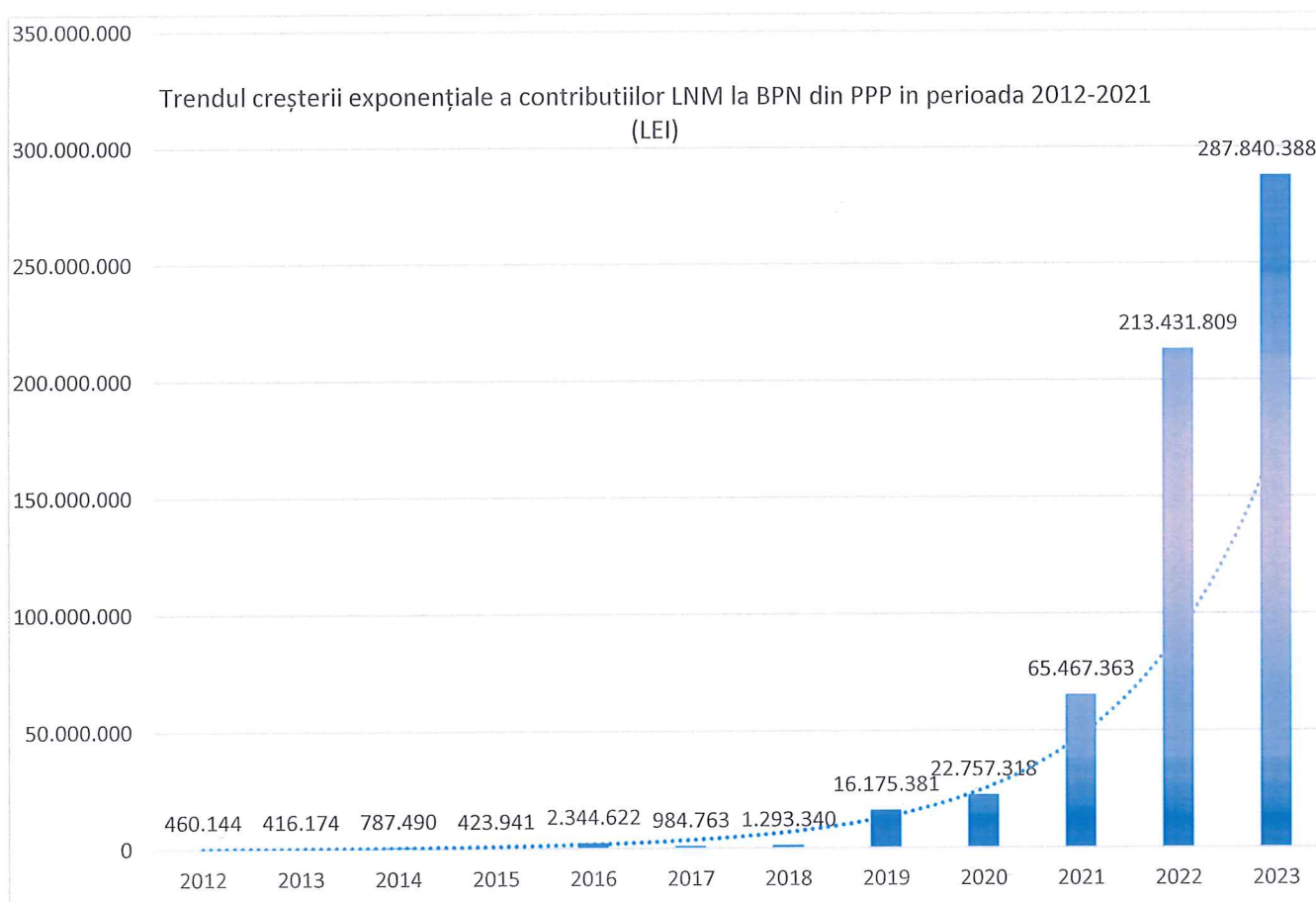
- b. Rezultatul financiar obținut în anul 2023 este net superior față un an mediu de activitate în perioada anterioară;
- c. Rezultatul financiar obținut în anul 2023 net este mai mare decât suma tuturor profiturilor obținute pe toți anii precedenți;
- d. Rezultatul financiar realizat în anul 2023 reprezintă o certitudine convingătoare pentru o dezvoltare ascendentă a Afacerii LNM și asigurarea unei surse semnificative pentru Bugetul Republicii Moldova pe fondul prestării jocurilor de noroc calitative, moderne, transparente și monitorizate, fiscalizate și legale.

8. CONTRIBUȚIILE LNM LA BPN

E de remarcat că în decursul a celor 13 ani de activitate (de la momentul fondării și până în prezent), LNM a realizat așteptările acționarului (Statul) de a deveni o sursă semnificativă pentru buget.

Aceasta a fost generată de schimbările realizate în anul 2020 în administrarea afacerii LNM la general și Proiectului PPP la particular. Un alt factor cu impact decisiv în această realizare este reorientarea politicilor de administrare a LNM și în special a Proiectului PPP exclusiv la obiectivele Guvernului Republicii Moldova trasate la etapa lansării Proiectului de parteneriat public-privat.

Figure 4 Creșterea exponențială a contribuțiilor la BPN (2012-2023) (lei)

Astfel în anul 2023 **a devenit o realitate**, devenirea LNM a unei **surse semnificative** de venituri pentru BPN, precum planifica inițial Ministerul Finanțelor în anul 2011, fondând această Societate pe Acțiuni.

Figure 5 Contribuțiile la BPN în perioada derulării Proiectului PPP (2018-2023)

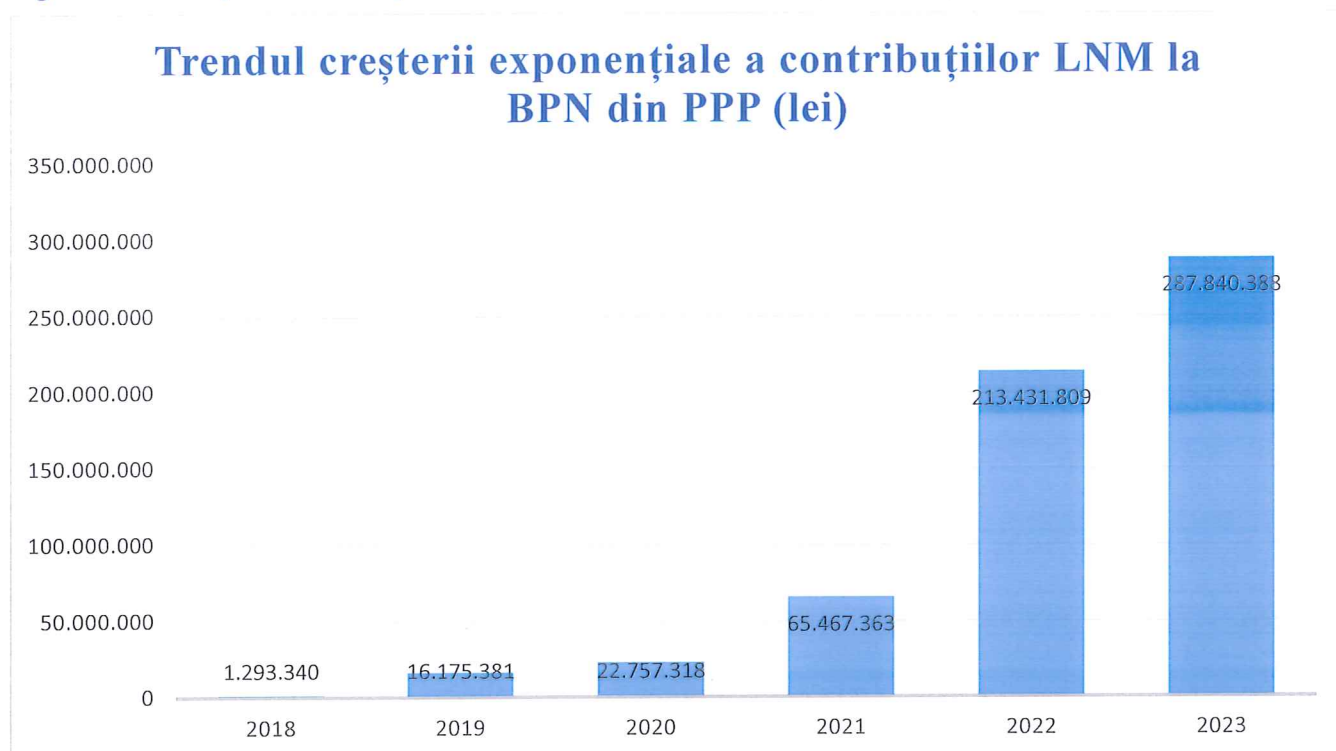

Table 4 Dinamica defalcărilor la BPN în perioada anilor 2020-2023 (lei)

		2020	2021	2022	2023
1	12% din câștigurile JN (Săli Automate) (18% din 2022)	6 719 732,00	11 294 726,00	15 954 309,00	19 059 434,00
2	12% din câștigurile JN (Loteria si pariuri) (18% din 2022)	6 109 304,00	39 942 736,00	93 341 090,00	117 557 517,00
3	Impozit pe venit din salariu	1 212 795,00	1 410 367,00	1 766 082,00	2 364 638,00
4	Contribuții de asigurări sociale	3 926 944,00	4 185 651,00	5 031 387,00	6 634 858,00
5	Prime de asigurare de asistență medicală	1 472 604,00	1 544 433,00	1 886 666,00	2 372 744,00
6	Taxa de organizare a licitațiilor și loteriilor (0.1%,0,25%,0,3%)	298 100,00	1 897 416,00	4 135 280,00	18 398 231,00
7	Taxa pentru amenajarea teritoriului	17 651,00	21 540,00	21 061,00	22 590,00
8	Taxa pentru folosirea drumurilor	4 352,00	6 733,00	5 550,00	8 446,00
9	Dividende	0,00	0,00	52 779 564,00	85 130 612,00
10	Impozit pe venit din activitatea de întreprinzător	0,00	900 000,00	33 500 000,00	29 900 000,00
11	TVA (import servicii)	0,00		35 749,00	39 064,00
12	Impozit reținut la sursa de plată (10% chirie)	112 866,00	264 282,00	119 945,00	118 045,00
13	Taxa pentru unități comerciale	2 878 043,00	3 988 526,00	4 846 466,00	6 208 260,00
14	Alte	4 927,00	10 953,00	8 660,00	25 949,00
	TOTAL	22 757 318,00	65 467 363,00	213 431 809,00	287 840 388,00

Consemnăm că impozitele și taxele **directe** prevalează în totalul contribuțiilor defalcate de LNM. Pentru taxele directe e caracteristic faptul ca acestea se stabilesc nominal în sarcina unor persoane fizice sau juridice, în funcție de veniturile și câștigurile la jocurile de noroc, pe baza cotelor de impozit prevăzute în legislația de rigoare.

Întrucât obligațiile fiscale directe sunt nominative, reglementate în funcție de natura sa și mărimea venitului sau câștigurilor, au termene de plată stabilite și cunoscute în prealabil, în practica economică modernă, ele sunt preferabil celor indirecte din motiv că sunt mai avantajoase.

Considerăm că impozitele și defalcările obligatorii directe sunt mai necesare dar și mai echitabile și deci, mai de preferat decât taxele indirecte, întrucât pot fi considerate un factor stabilizator și stimulator financiar care tinde să atenueze până la un anumit punct orice fluctuație care afectează economia națională. Ele reprezintă pârghia de influențare a activității economice, mai ales în domeniul recreativ al Economiei Naționale, capabile să stimuleze conformarea cetățenilor la prevederile legale.

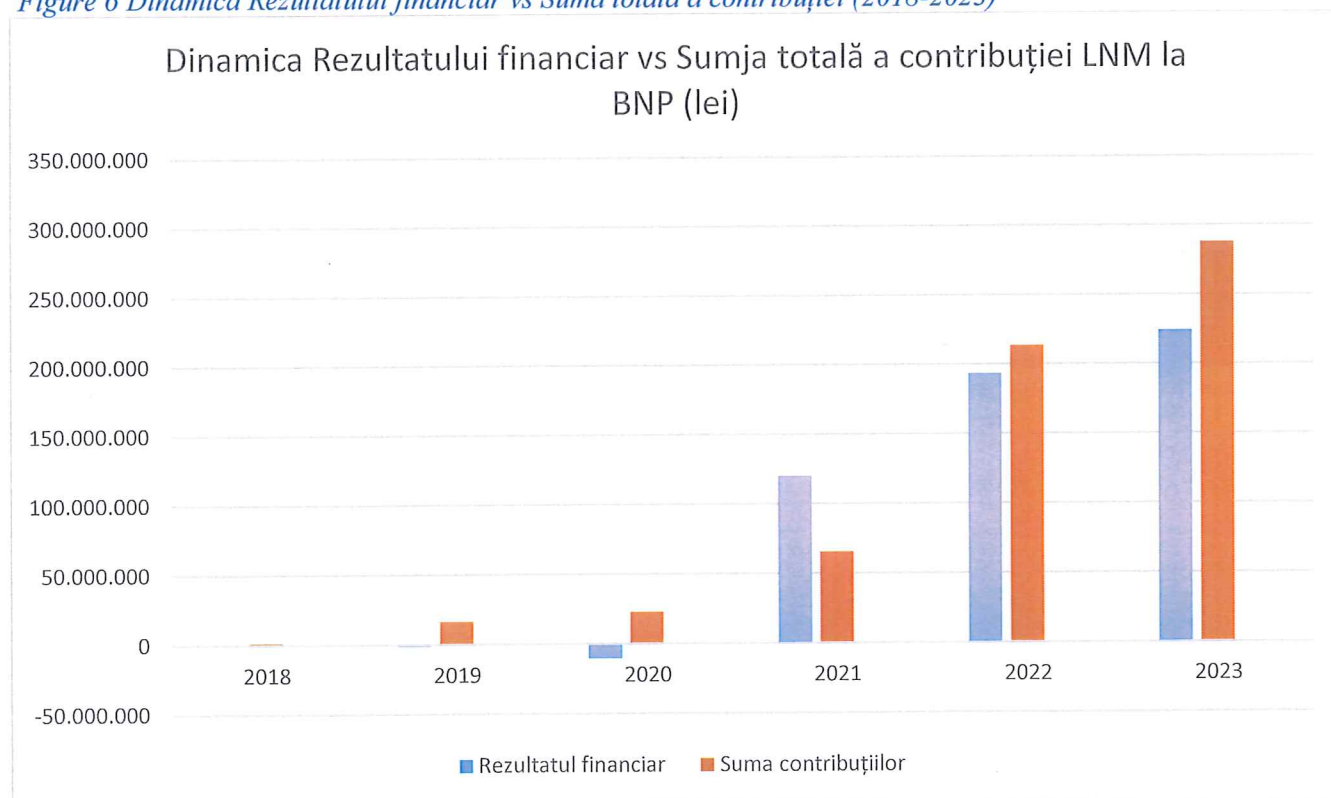
Actuala "taxare la sursă" a câștigurilor jucătorilor este un factor generator pentru societate care nu este lipsit de interes pentru stat și se prezintă o anumită utilitate (avantaj) în plan administrativ.

În țările dezvoltate, de regulă aportul impozitelor indirecte la formarea veniturilor Statului este mai mic decât cel al impozitelor directe și al contribuțiilor pentru asigurările sociale luate împreună.

9. INTERESUL PUBLIC

Pentru a sensibiliza importanța Afacerii LNM pentru Acționar prezentăm mai jos coraportul dintre indicatorii ce consemnează Interesul public: Rezultatul financiar al Societății vis-a-vis de Suma totală a defalcărilor anuale la BPN:

Figure 6 Dinamica Rezultatului financiar vs Suma totală a contribuției (2018-2023)

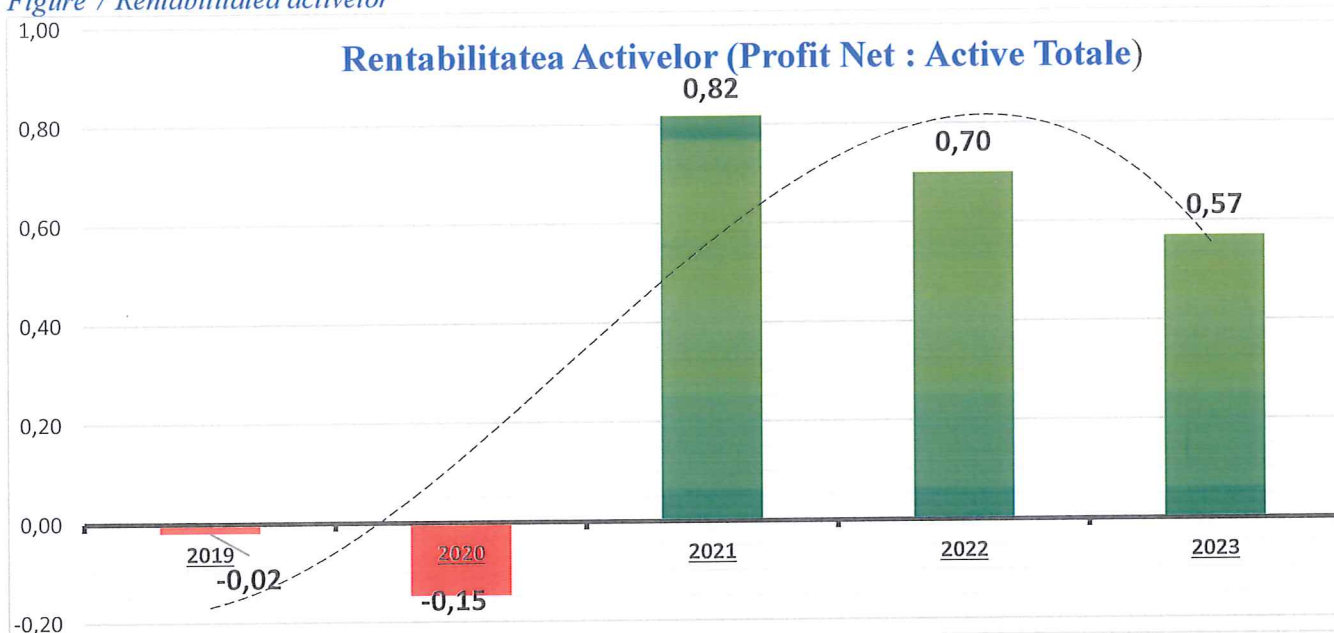

Generalizând cele prezentate mai sus, putem constata că, în rezultatul măsurilor întreprinse în anii 2020-2023 și reorientarea administrării LNM exclusiv la obiectivele trasate de Guvern, Indicatorul valoric al Interesului public în Afacerea LNM pentru anul 2023 constituie cca 512,1 mln lei.

Este de remarcat că cel mai relevant indicator de apreciere a Performanței politicilor aplicate de Executivul Societății constituie nivelul și dinamica Rentabilității Activelor³. Astfel, beneficiul Statului în calitate de Acționar constituie 0,57 lei la 1 leu Active TOTALE al Societății cu capital integral al statului.

Utilitatea acestui indicator pentru Acționar vizează evaluarea Eficienței Managementului Societății, măsurată prin impactul strategiilor și politicilor aplicate de Executiv asupra Profitul net care, în ultima instanță, poate fi monetizat prin dividende achitate statului și/sau dezvoltarea de proiecte noi.

Figure 7 Rentabilitatea activelor

Trendul rentabilității activelor în perioada Proiectului de parteneriat public – privat permite să remarcăm scăderea drastică a rentabilității activelor în anii 2019-2020 – perioada riscului de faliment al Societății⁴, urmată de o asanare substanțială a situației financiare și înlăturării riscului de faliment în anul 2021;

Nivelul Rentabilității Activelor totale atins în anul 2023 de 0,57 puncte permite plasarea actualului model al Afacerii LNM, alături de proiectele și companiile înalt profitabile, tehnologizate, cu trăsături de HYIP⁵ și HI-TECH, de regulă din sfera IT și/sau Comunicațiilor.

10. MANAGEMENTUL RISCURILOR

Managementul riscului reprezintă un element al sistemului de control intern, cu ajutorul căruia sunt descoperite riscurile semnificative în scopul menținerii acestora la un nivel acceptabil, având în vedere că orice întreprindere care activează, este supusă riscului.

O componentă decisivă în Managementul Riscurilor este implementarea, în conformitate cu Planul integrat de dezvoltare instituțională și transformare digitală 2023-2025 a ISO 31000 "Managementul riscurilor" și certificarea conformității Societății la acest Standard.

Cu titlu de informare, expunem mai jos principalele riscuri și principalele teze legate de administrarea riscurilor, după cum urmează:

³ ROA - Return on Assets

⁴ Stare de alarmă de insolvență a fost constatată și în rezultatul analizelor financiare speciale efectuate anterior care remarca ALERTĂ DE FALIMENT în anii 2019-2020 ca *Iminent, Real și Inevitabil* pentru toate trei modele (Altman, Taffler-Tishou și Conan – Holder)

⁵ HYIP (High Yield Investment Program) - programe investiționale speculative cu o rentabilitate foarte înaltă, de peste 100% pe an.

- a. *Riscul pur sau riscul "asiguratoriu"* - riscul privind executarea unor anumitor obligațiuni contractuale, care pot cauza prejudicii sau pierderi materiale în cazul nerespectării acestora;
- b. *Riscul proiectelor* – reprezintă riscul cu estimările, iar dacă estimările nu sunt corecte, atunci nici riscul nu este corect cuantificat, fapt ce duce la probleme majore în derularea proiectului.
- c. *Riscul operațional* – riscul apare atunci când un anumit eveniment afectează derularea activității unei subdiviziuni ale întreprinderii sau unul din genurile principale de activitate ale acesteia.
- d. *Riscul tehnologic* – aplicarea noilor tehnologii pentru îndeplinirea activităților principale ale întreprinderii presupune riscuri în utilizarea lor datorită incertitudinii atingerii scopurilor pentru care au fost proiectate.
- e. *Riscul politic* – se referă la situațiile în care un factor de decizie este constrâns de factori politici. În cadrul întreprinderii riscul politic se referă la problemele generate de politicile și regulamentele interne ale acesteia.

Pe lângă riscurile sus menționate, acestea pot fi clasificate și după proveniența sa:

- f. Surse externe – riscuri, care reprezintă rezultatul unor evenimente din afara organizației. Acestea nu pot fi controlate, deoarece ele nu depind de activitatea internă a întreprinderii.
- g. Surse interne - rezultatul unor evenimente din interiorul Societății. Aceste surse de risc pot fi controlate. Aici se pot distinge riscurile tehnologice, riscurile forței de muncă, sau riscurile asociate managementului întreprinderii. Asemenea riscuri pot fi prevenite prin simpla eliminare a surselor care le produc, lucru posibil datorită faptului că sunt generate de activitatea organizației, deci provin din interiorul acesteia.

Managementul riscului este un proces ciclic, care presupune parcurgerea a 5 etape de lucru, și anume:

1. Planificarea riscului;
2. Identificarea riscului;
3. Analiza riscului (cantitativă și calitativă);
4. Stabilirea strategiilor de abordare a riscului;
5. Monitorizarea și controlul riscului.

Cu respect,

Director general

Vadim DERMENJI